Силабус навчальної дисципліни
«Особистість перекладача і диверсифікація перекладів»

Напрям підготовки	**Доктор філософії**
Галузь знань	**03 Гуманітарні науки**
Спеціальність	**035 Філологія**
Освітньо-наукова програма	**Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство**
Статус дисципліни	**Дисципліна вільного вибору аспіранта**
Мова навчання	**Українська**
Семестр	**II**
Кількість кредитів ЄКТС	**3**
Форма підсумкового контролю	**Залік**
Викладач	**Ніконова Віра Григорівна**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської і німецької філології та перекладу імені професора І. В. Корунця КНЛУ
Анотація навчальної дисципліни	Дисципліна спрямована на поглиблення і систематизацію знань аспірантів щодо сутності перекладу сутності перекладу як інструменту пізнання і як (само)рефлексії, як творчого процесу когнітивно-комунікативної взаємодії, у якій особистості перекладача відводиться провідна роль. Курс дозволить систематизувати знання аспірантів про переклад як процес спільного породження й перетворення смислів відповідно до когнітивно-комунікативних потреб представників різних лінгвокультурних спільнот. Множинність перекладів пояснюється у світлі концепцій творчості у перекладі (мовоцентричної, текстоцентричної і діяльнісноцентричної). У межах цього курсу аспіранти опановують вміннями застосовувати лінгвохудожню модель комплексного аналізу художнього перекладу, що інкорпорує три складники: образний, текстуальний і прагматичний. Курс включає два змістових модулі. У **першому модулі** надається уявлення про *перекладача як творчу особистість*, що передбачає аналіз *формування антропоцентричної парадигми лінгво-перекладознавчих досліджень*; розгляд проблеми *мовної і метамовної особистості перекладача*; аналіз *номінативної діяльності перекладача як творчості*:; зіставлення *перекладацької творчості vs креативність*; характеристику *творчості перекладача як співтворчості*, що обґрунтовує стратегію креативності у художньому перекладі. У **другому модулі** розглядається *множинність перекладів у світлі концепцій творчості у перекладі*, що передбачає розгляд *множинності перекладів як визначальної риси онтології перекладу*; аналіз *множинності перекладів у світлі сучасних концепцій творчості у перекладі* – мовоцентричної, текстоцентричної і діяльнісноцентричної; здійснення порівняльного аналізу текстів перекладу трагедії В. Шекспіра «Гамлет» з метою унаочнення *диверсифікації перекладів часово віддаленого першотвору*.
Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)	**3 кредити** ЄКТС; **90 год**., у тому числі:

	Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	**20 год.**	**6 год.**
семінарські заняття	**10 год.**	**4 год.**
практичні заняття	–	–
консультації	–	–
самостійна робота	**60 год.**	**80 год.**

Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни	Для успішного освоєння дисципліни аспіранти повинні ***знати*** теоретичні основи художнього перекладу; базові категорії та поняття жанрології у перекладі; базисні засади перекладу різних складових художнього тексту, одиниць текстового рівня, що формують жанрово-стилістичний інваріант / варіант певного тексту / групи текстів; зв'язок перекладу з літературознавством і лінгвістикою тексту; важливість перекладу як засобу міжкультурної комунікації та міжмовного посередництва; ***вміти****:* робити

<table>
<tr><td></td><td>лінгвістичний, літературознавчий, перекладознавчий / перекладацький аналіз вихідного / цільового тексту; здійснювати доперекладознавчий / перекладознавчий аналіз оригінальних художніх текстів із метою визначення їх жанрово-стилістичної домінанти; установити жанрово-стилістичну домінанту тексту оригіналу в перекладі; з’ясувати інваріантні / варіативні ознаки тексту оригіналу в перекладі на всіх текстових рівнях; диференціювати жанрово-стилістичну домінанту й авторський ідіостиль тексту оригіналу в перекладі; застосовувати методологічні принципи здійснення підрядкового та вірного / адекватного перекладу художніх текстів. Для успішного освоєння дисципліни аспіранти повинні володіти комплексними знаннями із загальнофілологічних дисциплін (мовознавства і літературознавства).</td></tr>
<tr><td>Мета вивчення дисципліни</td><td>Сприяти формуванню у аспірантів професійних компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької і викладацької діяльності в галузі перекладознавства, шляхом поглиблення системи наукових знань про сутність перекладу як інструменту пізнання і як (само)рефлексії, як творчого процесу когнітивно-комунікативної взаємодії, у якій особистості перекладача відводиться провідна роль, що дозволить систематизувати знання аспірантів про переклад як процес спільного породження й перетворення смислів відповідно до когнітивно-комунікативних потреб представників різних лінгвокультурних спільнот; пояснити множинність перекладів у світлі концепцій творчості у перекладі (мовоцентричної, текстоцентричної і діяльнісноцентричної), сприяти усвідомленню аспірантами креативної специфіки перекладацького modus operandi у прийнятті перекладацьких рішень, що зумовлює стратегію креативності у художньому перекладі часово віддаленого першотвору; сприяти формуванню у аспірантів здатності застосовувати лінгвохудожню модель комплексного аналізу художнього перекладу, що інкорпорує три складники: образний, текстуальний і прагматичний.</td></tr>
<tr><td>Перелік тем лекційних і семінарських занять</td><td>
Змістовий модуль 1. Перекладач як творча особистість
<table>
<tr><th>Лекції</th><th>Семінари</th></tr>
<tr><td>• Формування антропоцентричної парадигми лінгво-перекладознавчих досліджень.
• Мовна і метамовна особистість перекладача.
• Номінативна діяльність перекладача як творчість.
• Перекладацька творчість vs креативність.
• Творчість перекладача як співтворчість.</td><td>• Переклад як творчий інструмент пізнання і як (само)рефлексія.
• Множинність інтерпретацій оригіналу як наслідок інформаційної ентропії тексту..</td></tr>
<tr><td colspan="2">Змістовий модуль 2. Множинність перекладів у світлі концепцій творчості у перекладі</td></tr>
<tr><td>• Множинність перекладів як визначальна риса онтології перекладу.
• Множинність перекладів у світлі мовоцентричної концепції творчості у перекладі.
• Множинність перекладів у світлі текстоцентричної концепції творчості у перекладі.
• Множинність перекладів у світлі діяльнісноцентричної концепції творчості у перекладі.
• Диверсифікація перекладів часово віддаленого першотвору.</td><td>• Методологічні принципи системно-діяльнісного підходу як основа реалізації стратегії креативності у художньому перекладі.
• Лінгвохудожня модель перекладознавчого аналізу та її складники (мовний, текстуальний і прагматичний).</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Система оцінювання результатів навчання</td><td>Семестровий контроль проводиться у формі заліку за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.
Поточний контроль успішності аспірантів здійснюється на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми. Поточне оцінювання здійснюється за накопичувальною системою.</td></tr>
<tr><td>Критерії оцінювання аудиторної роботи студента (на семінарському занятті) (Максимальна кількість балів - 40)</td><td>
<table>
<tr><td>Активна участь у роботі семінару як індивідуально, так і в групі, підготовлена доповідь, повідомлення, презентація, ситуативний виступ, які відповідають змісту семінару, цікавий коментар, участь в обговорення інших виступів, правильно виконані практичні завдання.</td><td>10 балів
«відмінно»</td></tr>
<tr><td>Участь у роботі семінару як індивідуально, так і в групі, підготовлена доповідь, виступ, презентація, ситуативний виступ, переважно правильно виконані практичні завдання.</td><td>8 балів
«добре»</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td><table>
<tr><td>Пасивна участь у роботі семінару переважно у групі, інформаційне повідомлення чи коментар демонструють початковий рівень опрацювання теми, некоректне виконання практичних завдань.</td><td>6 балів «задовільно»</td></tr>
<tr><td>Пасивна участь у роботі семінару, виступ, презентація не підготовлені взагалі, неправильне виконання практичного завдання</td><td>4 бали «незадовільно»</td></tr>
<tr><td>Неявка на семінарські заняття</td><td>0 балів</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Критерії оцінювання результатів виконання модульної контрольної роботи (Максимальна кількість балів - 50)</td><td>Модульна контрольна робота включає 2 завдання, кожне з яких оцінюється за такими критеріями.<table>
<tr><td>Вичерпна, змістовна, логічна та послідовна за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв’язання завдання.</td><td>23-25 балів «відмінно»</td></tr>
<tr><td>Відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв’язання проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.</td><td>18-22 бали «добре»</td></tr>
<tr><td>Відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки в розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.</td><td>15-17 балів «задовільно»</td></tr>
<tr><td>Відповідь поверхнева, є багато помилок у розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.</td><td>14 балів «незадовільно»</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Критерії оцінювання самостійної роботи студента (Максимальна кількість балів - 10)</td><td>Вимоги до прєктної роботи розміщено на сайті кафедри англійської і німецької філології та перекладу імена професора І. В. Корунця http://translationstudies.knlu.edu.ua/<table>
<tr><td>Проєктне завдання презентовано на високому рівні; теоретичний матеріал подано вичерпно, охоплено широке коло проблем; активна участь аспіранта під час обговорення проблем, які винесено для самостійного опрацювання, використано мультимедійні засоби; наявний повний план-конспект; виконано практичні завдання.</td><td>9-10 балів «відмінно»</td></tr>
<tr><td>Проєкт презентовано з незначними недоліками, теоретичний матеріал викладено поверхнево; активна участь в обговорення питань, які винесено на самостійне опрацювання; наявний план-конспект; добре виконано практичні завдання.</td><td>7-8 балів «добре»</td></tr>
<tr><td>Проєкт презентовано зі значними недоліками, теоретичну проблему недостатньо розкрито; низький рівень активності під час обговорення питань, що винесені на самостійне опрацювання; загалом виконані практичні завдання.</td><td>5-6 балів «задовільно»</td></tr>
<tr><td>Проєкт презентовано зі значними недоліками, теоретичний матеріал не розкриває проблематику питання; практичні завдання виконано з помилками.</td><td>1-3 бали «незадовільно»</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Політика курсу</td><td>Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.
Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов’язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.
У разі неможливості аспірантам вечірньої та заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об’єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи. Графік повинен бути затверджений проректором з наукової роботи.
Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедуру та форми терміни відпрацювання аспірантами денної форми здобуття освіти пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра англійської і німецької філології та перекладу імена професора І. В. Корунця і доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з дисципліни і критерії оцінювання.
Під час роботи над письмовими роботами не допустимо порушення академічної доброчесності. Зокрема: ● використання в роботі чужих текстів чи окремих фрагментів без належного посилання на джерело, зі змінами окремих слів чи речень; ● використання перефразованих чужих ідей без посилання на їх авторів; ● несамостійне виконання будь-яких навчальних завдань (якщо це не передбачено вимогами програми); ● фальсифікація результатів наукової чи навчальної роботи; ● посилання на джерела, які не використовувалися у роботі, ● залучення підставних осіб до списку авторів наукової чи навчальної роботи, участь таких осіб у поточній чи підсумковій оцінці знань.
Основні види відповідальності аспірантів за порушення академічної доброчесності: • повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо);</td></tr>
</table>

	• повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; • відрахування із закладу освіти; • позбавлення академічної стипендії; • позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.
Рекомендована література	**Основна:** 1. Іваницька М. (2015). Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах: [монографія]. Чернівці: Книги–ХХІ. 2. Некряч Т. Є., Чала Ю. П. (2008). Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів :навчальний посібник: [для студентів перекладацьких факультетів вищих навчальних закладів]. Вінниця: Нова Книга. 3. Демецька В. В. (2006). Теорія адаптації: крос-культурні та перекладознавчі проблеми: [монографія]. Херсон: МП «Норд». 4. Ребрій О. В. (2012). Сучасні концепції творчості у перекладі: [монографія]. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 5. Стріха М. (2006). Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ: Факт – Наш час. 6. Biguenet, J., Schulte, R. (1989). The Craft of Translation. Chicago: University of Chicago Press. 7. Hatim, B., Mason, I. (1997). The Translator as Communicator. London, New York: Routledge. 8. Venuti, L. (2004). The Translator's Invisibility. A history of Translation. London, New York: Routledge. **Додаткова:** 1. Беньямин В. Задача переводчика [пер. с нем. Евгения Павлова]. URL: http://belpaese 2000.narod.ru/Trad/benjamin.htm. 2. Бушев А. В. (2010). Языковая личность профессионального переводчика: [научноеиздание]. Тверь: ООО «Лаборатория деловой графики». 3. Диомидова А. (2007). «Творческая личность переводчика»: когнитивные модели формализации. KALBOTYRA. № 57(3). С. 71–81. 4. Зорівчак Р. П. (2007). Український художній переклад як націєтворчий чинник. *Зарубіжна література*. Квіт. (Чис. 14). С. 1–5. 5. Казакова Т. А. (2006). Художественный перевод: в поисках истины. Санкт-Петербург: Филологический факультет СПбГУ. 6. Комиссаров В. Н. (1988). Смысловая стратификация текста как переводческая проблема. *Текст и перевод* / [отв. ред. А. Д. Швейцер]. Москва: Наука. С. 6–17. 7. Комиссаров В. Н. (1996). Интуитивность перевода и объективность переводоведения. *Язык. Поэтика. Перевод*: сб. науч. тр. Москва: Моск. гос. лингв. ун-т. Вып. 426. С. 91–99. 8. Косів Г. (2011). Віра Річ. Творчий портрет перекладача. Львів: Піраміда. 9. Куницына Е. Ю. (2008). Языковая личность переводчика как сущность и ипостась. *Известия Волгоградского государственного педагогического университета*. Сер. Филологические науки. № 10 (34). С. 103–106. 10. Левик В. Перевод как искусство. URL: http://vvl00.narod.ru/vl-002.htm. 11. Мазур О. В. (2011). Дослідження творчої особистості перекладача у світлі теорії контекстів. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Ч. 2, № 6. С. 65–71. 12. Мирам Г. (1999). Профессия: переводчик. Київ: Ника-Центр. 13. Модестов В. С. (2006). Художественный перевод. История, теория, практика. Москва: Издательство Литературного Института им. А. М. Горького. 14. Среднестатистический портрет переводчика URL: http://www.trworkshop.net/wiki/ 15. Чередниченко О. І. (2008). Український переклад: З минулого до сьогодення. *Од слова путь верстаючи й до слова*…: Збірник на пошану Роксолани Петрівни Зорівчак, доктора філологічних наук, професора, заслуженого працівника освіти України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. С. 21–31. 16. Knittlova, D. (2000). On the Degree of Translators' Creativity. *Acta Universitatis Palackianae Olomucenis Facultas Philosophica*. Philosophica. № 73. P. 9–12. 17. Levy, J. (2000). Translation as a Decision Process. *The Translation Studies Reader* [ed. by L. Venuti]. London, New York: Routledge. P. 148–159. 18. Paloposki, O. A., Koskinen, K. (2004). A Thousand and One Translations: Revisiting Re-translations. *Claims, Changes and Challenges in Translation Studies*: selected contributions from the EST Congress, Copenhagen [ed. by Gyde Hansen, Kirsten Malmkjær, Daniel Gile]. Amsterdam: John Benjamins. P. 27–38. 19. Wills,W. (1997). Translator Awareness. *A Journal of English Language, Literatures in English and Cultural Studies.* № 33. P. 89–100. 20. Watts, G. The Amazing Brains of the Real-Time Interpreters. URL: http://www.bbc.com/future/story/ 20141117-the-ultimate-multi-taskers 21. Wills, W. (2005). Decision Making in Translation. Routledge Encyclopedia of Translation Studies [ed. by Mona Baker]. London, New York: Routledge, 2005. P. 57–60. 22. Zawawi, A. (2008). Pinning Down Creativity in Translation: The Case of Literary Texts. URL: http://www.translationdirectory.com/articles/article1750.php.